

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у травні 2021 року

(оглядова довідка за матеріалами преси, інтернету та неопублікованими документами)

Загальні питання

20 травня у Києві на території Національного заповідника «Софія Київська» відбулося 60-те нагородження лауреатів Національної премії України імені Тараса Шевченка. На урочистій церемонії були присутні президент України В. Зеленський з дружиною. Найвищу державну творчу відзнаку вручено письменниці О. Луцишиній за роман «Іван і Феба» (номінація «Література»), журналісту С. Асееву за збірку репортажів «В ізоляції» (номінація «Журналістика та публіцистика»), представникам музичного агентства «Ухо» О. Андрусик, Є. Шимальському та К. Сулі за цикл «Архітектура голосу» (номінація «Музичне мистецтво»), фотохудожнику Б. Михайлову за відеопроєкцію та фотоінсталяцію «Випробування смертю» (номінація «Візуальне мистецтво»), кінорежисеру В. Васяновичу та художнику-постановнику В. Одуденку за фільм «Атлантида» (номінація «Кіномистецтво»), режисеру-постановнику С. Маслобойщикову, художниці по костюмах Н. Рудюк і композитору О. Бегмі за виставу «Verba» (номінація «Театральне мистецтво»). Національна премія України імені Тараса Шевченка запустила власну вебсторінку. Відтак шорт-лист і лауреатів оголошуватимуть на офіційному лендінгу, де також можна буде ознайомитися зі складом журі премії.

21 травня у Житомирському фаховому коледжі культури і мистецтв ім. Івана Огієнка було визначено лауреатів Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка. Нагорода вручається з 1995 року за заслуги у розвитку національної духовної культури, утвердження української державності, міжнародної та міжконфесійної злагоди. Серед переможців цього року – письменники М. Жайворон та В. Мастєрова (номінація «Література»), з. х. України Н. Аксьоненко та Київський академічний ансамбль української музики «Дніпро» (номінація «Мистецтво»). Лауреатами у галузі громадської, політичної та духовної діяльності стали уповноважений із захисту державної мови Т. Кремень і журналіст, публіцист, громадський діяч Т. Марусик. Премію засновано Всеукраїнським товариством Івана Огієнка, Житомирськими обласними державною адміністрацією та радою, Національною спілкою письменників України, Фондом сприяння розвитку мистецтв, Всеукраїнським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

24 травня Міністерство культури та інформаційної політики України презентувало айдентику та слоган до святкування 30-ї річниці Незалежності України. Графічну візуалізацію комплексу образів реалізовано у вигляді калейдоскопічних квіткових орнаментів, які формуються із зображень, фотографій, символів сучасних досягнень і стають основою динамічної айдентики. Основний лейтмотив проекту – «Ти у мене єдина». Кожна область України матиме свій унікальний логотип із графічними елементами та кольоровою гамою прапорів цього регіону, а також квіти-символи ключових сфер діяльності.

Вшанування пам'яті

6 травня до Дня пам'яті та примирення і 76-ї річниці перемоги над нацизмом у Другій світовій війні в Національному історико-архітектурному музеї «Київська фортеця» відкрито фотовиставку «Мить історії», а в Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого – експозицію документів, публікацій з періодичних видань та художніх творів про події Другої світової війни. 8 травня у Музеї окупації Києва організовано зустріч з ветеранами бойових дій, а 9 травня на території Національного музею історії України у Другій світовій війні відбулися урочистості «Пам'ятаємо. Перемагаємо!». Упродовж травня по всій країні пройшли тематичні виставки, лекції, концерти та меморіальні заходи.

14 травня в Україні вперше відзначався День пам'яті українців, які рятували євреїв під час Другої світової війни. До цієї дати Національний музей історії України у Другій світовій війні разом із Українським інститутом національної пам'яті провели Всеукраїнський онлайн-марафон «Українці-рятівники», під час якого прозвучало 26 історій порятунку євреїв від Голокосту. Наразі на сайті Українського інституту національної пам'яті розміщено близько сорока відеоісторій, зроблених на основі документальних фото. Спікерами марафону стали члени родин праведників, представники єврейських організацій, вітчизняні історики, а також музейники з різних регіонів країни. Відбувся також круглий стіл, ініційований Всеукраїнським благодійним фондом «Заради тебе». У заході взяли участь голова Українського інституту національної пам'яті А. Дробович, директор Музею «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні» І. Щупак, засновниця та керівниця БФ «Заради тебе» Ю. Гольденберг, історики Ю. Скіра, І. Патриляк та інші. Цього ж дня було відкрито Символічну синагогу «Місце для роздумів» на території Меморіального центру «Бабин Яр». Мистецький об'єкт у вигляді розкладної книжки-панорами спроектував швейцарський архітектор Мануель Герц.

Напередодні Дня пам'яті жертв політичних репресій, що припадає на третю неділю травня, на території столичного Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили» розгорнуто фотодокументальну виставку «Імена, викреслені з афіш», що висвітлює долю репресованих театральних діячів, похованих у Биківні. Експозиція містить матеріали з фондів Галузевого державного архіву СБУ, Центрального державного архіву громадських об'єднань України, Центрального державного кінофотофоноархіву Укра-

їни імені Г. Пшеничного, Музею театрального, музичного та кіномистецтва України. Працюватиме вона у заповіднику до жовтня 2021 року.

18–21 травня до 77-х роковин депортації кримських татар в кулуарах парламенту та в приміщенні Міністерства закордонних справ України відкрито виставку «Кримські старожитності». В експозиції – графічні та живописні роботи українського художника Ю. Химича, присвячені Криму 1950–1983 років. У МЗС також представлено анімований фотопроєкт «Вкрадений Крим» Е. Джапарової, Ф. Османової та Е. Халіла. 15 травня у центрі Херсона до Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу відбувся театралізований вечір-реквієм «Пам'ятаємо». Режисер події – В. Троїцький. Також до цієї дати науковці Львівського музею історії релігії представили банерну виставку «Крим. Народ. Історія. Сьогодні», а телеканал UA:Перший показав документальний фільм Н. Гуменюк та А. Цигими «Самоповернення в Крим» із циклу «НАШІ 30».

З нагоди 150-річчя від дня народження українського письменника-новеліста Василя Стефаника Міністерство культури та інформаційної політики України разом із Державним агентством України з питань мистецтв та мистецької освіти організували низку подій просто неба у Києві, які також можна було відвідати в онлайн форматі. У рамках святкування 14–16 травня відбулися: виставка «СтефаникOnline» (Маріїнський парк); показ фільму Л. Осики «Камінний хрест» та дискусія за участі кінокритика А. Алфьорова, кінознавця і кіносценариста С. Тримбача та культуролога О. Брюховецької (Довженко-Центр); театральний перформанс «Найліпше з мого серця» за листами і творами новеліста, до якого долучилися письменниця О. Забужко, актори І. Вітовська-Ванца, А. Ісаєнко, Ю. Дяк (літній театр «Мушля»). У свою чергу Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ» випустило аудіокнигу «Камінний хрест». А телеканал «Еспресо» провів марафон «Його слово. Актуальний Стефаник». Урочисто відзначено 150-річчя В. Стефаника на Івано-Франківщині. Зокрема у його рідному селі Русові відкрито пам'ятник письменнику. Івано-Франківський національний академічний обласний український музично-драматичний театр ім. І. Франка показав просто неба драму-ораторію «Вона – Земля» у постановці Р. Держипільського. А в меморіальному будинку митця вручено обласну премію імені Василя Стефаника в галузі літератури. Лауреатами стали поет Б. Томенчук, публіцист І. Любчик і письменник І. Монолатія. Крім того, 14 і 15 травня у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника відбувся Міжнародний науковий конгрес «Василь Стефаник і світова культура», який об'єднав близько двохсот учасників з України, Польщі, Словаччини, Чехії та США. 17 травня у львівському Гарнізонному храмі святих апостолів Петра і Павла презентовано мистецький проєкт «Стефаник_150», покликаний висвітлити основні періоди життя письменника засобами театру та музики. Серед учасників дійства: Академічний симфонічний оркестр Львівської національної філармонії імені Мирослава Скорика на чолі з В. Сивохіпом, етногурт «Курбаси», співачка У. Горбачевська, Львівський муніципальний чоловічий хор «Гомін» на чолі з Р. Ляшенком, режисер І. Задніпрянський та інші.

20 травня у столичному парку на вулиці Юрія Ілленка відкрито пам'ятник українському військовому діячеві, австрійському ерцгерцогу Василю Вишиваному (справжнє ім'я – Вільгельм фон Габсбург). Автори погруддя – скульптори М. Горловий та О. Фурман.

У Вінниці на фасаді обласної організації Спілки художників України встановлено меморіальну дошку хоровому диригенту, засновнику Академічного міського камерного хору «Вінниця» В. Газінському.

Мовні питання

18 травня на порталі Освітнього хабу міста Києва презентовано перший мультимедійний онлайн-курс «Сучасна українська мова». Він безплатний і складається з трьох модулів: правопису, ділової мови та власне мови й мовлення. Курс створено в рамках проєкту «Моя мова. Онлайн платформа вивчення української» за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України та *dobro.ua*.

1 травня відбулося нагородження переможців челенджу «Українська мова важлива», який було започатковано компанією «HUMAN» для фіналістів Марафону з української мови ім. П. Яцика. Рейтинг найкращих творчих робіт очолили: М. Малиш і М. Слижук (авторський вірш), А. Пасічніченко (малюнок) і В. Токовенко (вірш).

Культура й ООС

20 травня у столичному Національному музеї історії України у Другій світовій війні в рамках музейного проєкту «Український Схід» відкрито виставку «Капелани». Представлені в експозиції фотодокументи, артінсталяції, аудіовізуальні сюжети присвячено військовим священникам.

7–25 травня в Уманському художньому музеї, що на Черкащині, пройшла фотовиставка «Незламні». На світлинах фотографа С. Сапаєва – жінки в національному вбранні з елементами військового однострою їхніх синів та чоловіків, полеглих на сході України. Ініціаторами проєкту виступили міська громадська організація «Родина Героя» та міськрайонна спілка «Ветерани АТО/ООС». 18–20 травня у чернівецькому Центрі культури «Вернісаж» представлено фотопроєкт «Любов'ю квітнуть вишиванки, омиті росами війни», присвячений матерям загиблих Героїв АТО. Автор світлин жінок в автентичних українських вишиванках – Ю. Хіць.

28 травня у Збаражі на Тернопільщині за ініціативи ветеранів АТО, волонтерів й активних громадян відкрито Музей російсько-української війни. Наразі у фондах нового закладу зібрано понад чотири тисячі експонатів, отриманих в подарунок від українських військових: бойові стяги, зброя, бронезилети, каски, фотографії, листи тощо.

Культура та мистецтво в прифронтовій зоні

28–30 травня у Маріуполі на Донеччині втретє пройшов Міжнародний мультидисциплінарний фестиваль сучасного мистецтва *StartUp Gogolfest 2021*.

День відкриття фестивалю ознаменувався спеціальною подією «Дорога додому» від режисера В. Троїцького на трасі Маріуполь-Донецьк. Перформанс поєднав різні мистецькі елементи – масштабну металеву інсталяцію на мосту «Дерево життя» (художники Д. Костюминський та О. Нужний), театральний супровід, візуальні ефекти та музичний виступ українського етногурту *DakhaBrakha*. Цей захід реалізовано в рамках проекту культурно-мистецьких ініціатив «Діалог мовою мистецтва» за підтримки Українського культурного фонду та Маріупольської міськради. Осередком театральної програми *StartUp Gogolfest* став Центр сучасного мистецтва «Готель Континенталь». У ньому, зокрема, було облаштовано цифрову залу, де продемонстровано низку артпроектів, діджитал-вистав і відеоінсталяцій, створених під час карантину. Серед них: українсько-німецька онлайн-вистава «Lorenz.io [Ромео зустрів Юлю]» та проект «Цифрові дигустації книжок» від *GOGOLFEST* й Українського інституту книги. Загалом упродовж фестивалю в Маріуполі пройшло кілька десятків різноманітних подій у рамках театральної, освітньої, візуальної та нічної програм.

До 23 травня на Донеччині тривав V Літературно-мистецький фестиваль «Кальміус», який розпочався ще у квітні. Громадська організація «Фонд розвитку громади» організувала у Краматорську книжковий ярмарок, дискусії, концерти та майстер-класи. Гостями фестивалю були режисерка Н. Ворожбит, письменник С. Жадан, музикантка та продюсерка С. Чубай та інші митці. Свої вистави показав Львівський академічний театр естрадних мініатюр «І люди, і ляльки». А музична програма включала виступи гуртів «Очеретяний кіт» та «Лінія Маннергейма». Завершив «Кальміус» концерт С. Чубай «РОЕТУ» у супроводі Академічного симфонічного оркестру Луганської обласної філармонії. Захід відбувся за підтримки *PEN Ukraine*, *Isar Ednannia*, управління культури і туризму Донецької обласної державної адміністрації, Краматорської міськради.

22 травня рок-фестиваль «Зі Сходу до Заходу» зібрав у Старобільську на Луганщині сотні прихильників сучасної української літератури та якісної музики. У фестивалі взяло участь тринадцять гуртів із Луганщини, Донеччини, Харківщини та Чернігівщини. Почесними гостями музичної сцени стали «ТНМК» та «Жадан і Собаки», а у міському парку відбулися літературні зустрічі з письменниками. Організаторами події виступили Луганська обласна державна адміністрація, Старобільська міськрада та Благодійний фонд Сергія Жадана.

5–8 травня до прифронтових міст Донецької області завітали артисти зі святковою акцією «Радість дітям на Великдень», що третій рік поспіль проводиться за підтримки військових в рамках національно-мистецького проекту «АРТперемир'я». Цього року малечі показали музичну інтермедію «Великдень із космічними мишами» Чернігівського обласного театру ляльок ім. О. Довженка, яку було спеціально створено для проекту. На виставах побувало більш як три тисячі малечі з таких населених пунктів як Мар'їнка, Новомихайлівка, Новолуганське, Світлодарськ, Парасковіївське, Миронівський, Красногорівка.

Креативні індустрії

15–16 травня в Центрі сучасної культури у Дніпрі відбувся фестиваль креативності та підприємництва *House of Europe Festival*, який щороку проходить у різних містах України. Цього разу темою події стала «Як креативні індустрії змінюють постіндустріальні міста». Фестиваль поєднав декілька форматів. Зокрема у програмі – лекції про архітектуру, урбаністику, кіно, рекламу й культурні ініціативи, нетворкінг, кінопокази, концерти та вечірки. Представники інноваційних українських стартапів мали можливість позмагатися за можливість презентувати свої ідеї інвесторам з усього світу на *Creative Business Cup Ukraine 2021* у Копенгагені.

Мистецькі події

15 травня на Михайлівській площі столиці пройшли заходи до Дня Європи в Україні. Цього року подію присвячено темі «Дунайський шлях у Європу». У програмі – нагородження переможців Міжнародного онлайн конкурсу пісні мовами країн Європейського Союзу «Formidable», відкриття артінсталяції «Дунай» українського художника, ілюстратора А. Єрмоленка та експозиції артефактів з архіву Дунайської комісії. Кульмінацією свята став вечірній симфонічний концерт просто неба, на якому пролунала світова прем'єра композиції українсько-французького композитора Ф. Якименка «На берегах Дніпра» у виконанні Національного камерного ансамблю «Київські солісти», Національного президентського оркестру і запрошених музикантів під диригуванням К. Карабиця. Також у цей день в Національному академічному театрі опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка традиційно відбувся концерт міжнародного мистецького проекту «Gala Eurora» за участі, зокрема, солістів Національної опери України Л. Монастирської та В. Дитюка. У рамках Дня Європи 15 та 16 травня в Києві відбувся VII Міжнародний фестиваль мистецтв «Anne de Kyiv Fest».

20 травня Всесвітній день вишиванки відбувся у форматі Дня вуличної етномузики. На відкритих сценах і майданчиках українських міст грали традиційні українські музики: кобзарі, лірники, сопілкарі, трембітарі, дрімбарі, цимбалісти. Зокрема у Києві виступили н. а. України Т. Компаніченко, музиканти Северин та Данило Данилейки, гурти «Друже Музико», «Us Orchestra», «Щука/Риба» та Буковинські троїсті музики. Крім того, у приміщенні Верховної Ради України Міжнародний проєкт «Всесвітній день вишиванки» та Музей «Становлення української нації» презентували фотопроєкт «Вишивка в одязі видатних українців». Він дає можливість ознайомитися з відновленими версіями сорочок видатних українців – Т. Шевченка, Лесі Українки, М. Старицького, І. Франка, Д. Яворницького, М. Рильського, М. Заньковецької, М. Садовського та інших. Оригінали вишитого одягу зберігаються в музейних колекціях різних міст України. Своєю чергою Національний музей українського народного декоративного мистецтва розгорнув виставку «Вишивана сорочка Київщини». Національний Музей Голодомору-геноциду, платформа «Всі. Свої» і клуб українських ілюстраторів *Pictoric* виставили у вітринах магазину на Хрещатику автентичні українські вишиванки з приватних колекцій і поряд сучасні моделі від

українських брендів. Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара» влаштував святковий подіум за участі письменників, журналістів, режисерів, політиків і блогерів, які представили традиційний український одяг. А Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого представила видання, які знайомлять з історією українського костюма, технікою вишивки сорочок. У Харкові з нагоди свята відкрито виставку «Вишивані цінності європейської України» (40 вишитих сорочок кінця XIX – початку XX століть із різних регіонів країни). У Полтаві відбувся культурно-етнографічний проєкт «Вишиванка – краса й оберіг народу», а також встановлено меморіальну дошку на честь заслуженої майстрині художньої вишивки В. Роїк на фасаді полтавської «Малої академії мистецтв» імені Раїси Кириченко.

Святкова програма до Дня Києва розпочалася 26 травня музичною екскурсією Андріївським узвозом від Муніципальної академічної чоловічої хорової капели імені Л. Ревуцького. 29–30 травня на Співочому полі пройшов музичний фестиваль *Kyiv fan fest*, а на центральних вулицях столиці – різноманітні спортивні змагання, зокрема, традиційний благодійний «Пробіг під каштанами». 27 травня у Музеї історії міста Києва розпочався виставковий проєкт «Велика сімка», присвячений творчості видатних українських художників Т. Шевченка, О. Архипенка, М. Бойчука, А. Криволапа, К. Малевича, Г. Нарбута та М. Примаченко, а 29 і 30 травня гостям було презентовано нову тематичну екскурсію «Міфи і фейки про Київ». 28 травня в Національному історико-архітектурному музеї «Київська фортеця» відбувся хоровий фестиваль-конкурс «Як тебе не любити, Києве мій». 29 травня у музеї відкрито виставку «Старий Київ у поштівках».

Напередодні Дня міста у столиці вручено Мистецьку премію «Київ», лауреатами якої стали: режисер Р. Ширман, сценарист С. Случевський, оператор О. Степанов (документальний фільм «Базиль»); композиторка А. Загайкевич (музика до фільмів «Штурмові ночі» та «Людина з Арану» і мультимедійної інсталяції «Кіра Кіраліна»); актриса Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра О. Жураківська (ролі у виставах «Розлучник», «Схід – Захід», «Усі найкращі речі»); художниця Г. Криволап (серія живописних творів «Столиці світу»); заслужений журналіст України С. Прокопчук (книга «На перехресті століть. У пошуках прозріння»); майстер художньої кераміки Т. Музиченко (серія творів «Традиційні тарелі Київщини»); хореограф, балетмейстер-постановник В. Шкоріненко (хореографічна постановка «Сиртакі»); головний диригент оркестру Національного цирку України, н. а. України М. Резницький (вистави «Маятник часу», «Мандри Задзеркаллям», «Африка», «День народження. Свято цирку», «Еколібрум», «Дива Різдва»). Переможця у галузі літератури цього року не визначено.

22 травня в міському Будинку культури у Каневі (Черкаська обл.) пройшов мистецький захід «Ше.Пам'ять», приурочений до 160-ї річниці перепоховання Тараса Шевченка. У літературно-музичній програмі – виступ лідера гурту «Тінь сонця» С. Василюка, декламація поезії, бардівський виступ актора

Д. Лінартовича, літературно-музична композиція «Доля» від майстрів розмовного жанру Є. Красніченко та В. Кобзаря.

22 та 23 травня у Запоріжжі на острові Хортиця відбувся фестиваль «Мистецький простір» та бізнес-форум просто неба, важливою темою якого стала культурний туризм. Кілька десятків майстрів із різних креативних індустрій та куточків України зустрілися на майдані біля історико-культурного комплексу «Запорозька Січ» Національного заповідника «Хортиця» аби презентувати свій досвід та творчіть. Зокрема М. Вайсберг провів два майстер-класи з монотипії та публічну дискусію з О. Манном, Н. Тітов представив дві виставки плакатів, О. Придувалова запросила на виставку «Край». Сучасне розмаїття книжкового ринку представили українські видавництва «П'яний корабель», «Вавилонська Бібліотека», «Фоліо», «Дух і Літера», «Видавництво21», «Білка».

28–30 травня у Луцьку вдруге відбувся артпроменад «Так звучить Луцьк», яким відкрито літній туристичний сезон у місті. Просто неба на історичних локаціях міста лунали найкращі зразки світової музики у виконанні місцевих колективів, серед яких – камерний оркестр «Кантабіле», архієрейський камерний хор «Оранта», вокальний чоловічий квартет «Luciano», струнний квартет «Infinity», ансамбль скрипалів Волинського коледжу культури і мистецтв імені Ігоря Стравінського. У заходах також взяли участь актори театральних студій «Гармидер» і «Догори дригом».

30 травня на території Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича пройшов етнокультурний фестиваль «Обнова-фест», присвячений 30-й річниці незалежності України. Відкрив подію оркестр Буковинського ансамблю пісні й танцю Чернівецької обласної філармонії. На «Обнова-фесті» виступили також академічний камерний хор «Чернівці», фолкрок-гурт «Мандри» та гурт «Мотор'рола». Відбулися літературні читання та презентації книг.

21 і 22 травня у Гайвороні Кіровоградської області проведено фестиваль *GOODoK FEST*, покликаний продемонструвати туристичний потенціал гайворонської вузькоколійки та врятувати залізницю від закриття. У програмі фестивалю – виставка раритетної залізничної техніки, театралізоване дійство на пероні, екскурсії, фотоплєнер, концерти тощо.

Театр

14 травня столичний Київський національний академічний театр оперети відкрив велику сцену після реконструкції та вимушеної карантинної паузи. У приміщенні театрального фое було представлено художню інсталяцію, створену з елементів будівельних матеріалів та світлин процесу реконструкції. А в оновленій залі відбувся Гала-концерт у постановці Б. Струтинського. 19 травня Київська національна оперета презентувала глядачам прем'єру мюзиклу «Доріан Грей» за мотивами роману О. Уайльда.

15 та 16 травня в Музеї Марії Заньковецької у Києві пройшов II «Фестиваль драматургії Любові і Бобра». У форматі сценічних читок представлено дебютні п'єси, створені авторами в рамках лабораторій *Post Play* театру та Національної спілки театральних діячів України. До презентації драматичних текстів

долучилися театральний режисер А. Романов та професійні акторки. Організатори заходу – драматургині Л. Лягушонкова та К. Пенькова.

26 травня «Тиждень у Київській опері, або музика для дорослих» у Київському муніципальному академічному театрі опери і балету для дітей та юнацтва розпочала прем'єра опери Шарля Гуно «Ромео і Джульєтта» в українському перекладі А. Волинської. Продовжили програму травневих вечорів, яку присвячено коханню, комічні опери «Ріта» і «Viva la mamma (Нехай живе мама!), або Театральні порядки та безлад» Г. Доніцетті, а також балетні вистави «Майська ніч» Є. Станковича за мотивами повісті М. Гоголя та «Ромео і Джульєтта» С. Прокоф'єва за однойменною трагедією В. Шекспіра.

У столиці пройшли також прем'єри вистав: «Пер Гюнт» Г. Ібсена, «Ідеальний шторм» за мотивами книги В. Скоцика (Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка); «Фенілетиламін» за мотивами оповідань Р. Карвера, Джерома Д. Селінджера, Р. Бредбері та Д. Деррі (Національний академічний Молодий театр); «Ножиці» за п'єсою П. Портнера (академічний драматичний театр на Подолі); «Вишневий сад» за А. Чеховим (академічний театр «Актор»); «Привид в обладунку» І. Виріпаєва, «Море-океан» за А. Барікко (Театр на Печерську); «Квіти для Елжернона» за романом Д. Кіза («Дикий театр»); «Ніч вовків» за однойменною п'єсою О. Вітра від Київського театру "Veritas", «їїОКєАН» О. Мельникової, М. Трошиної та інших авторів від Тоттеатру (Національний центр театрального мистецтва імені Леся Курбаса).

23–30 травня у Мукачеві на Закарпатті відбувся XXI Міжнародний фестиваль етнічних театрів національних меншин України та Карпатського Євро-регіону «Етно-Діа-Сфера». Важливою складовою заходу є спілкування колег по театральному цеху, творчі обговорення вистав. Цього року свої найкращі роботи показали Львівський академічний обласний музично-драматичний театр ім. Ю. Дрогобича, Закарпатський академічний обласний драми та комедії, Коломийський академічний обласний український драматичний театр ім. І. Озаркевича, Закарпатський обласний ляльковий театр «Бавка», незалежний театральний проєкт «Театральна біржа» з Києва, Закарпатський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. братів Юрія-Августина і Євгена Шерегіїв, а також господарі фестивалю – Мукачівський драматичний театр.

Театрами України презентовано такі прем'єри: балет «Спартак» на музику А. Хачатуряна (Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М. В. Лисенка); «Людина з довгою тінню» за мотивами творів Ф. Кафки (Івано-Франківський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. І. Франка); «Тиха ніч» Г. Мюллера, «Оркестр» Ж. Ануя, «Горгони» Д. Нігро (Миколаївський академічний художній російський драматичний театр); «Ромео та Джульєтта» В. Шекспіра, «Наполеон і Жожефіна» І. Губач (Полтавський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М. Гоголя); «Ніч на полонині» О. Олеса (Чернівецький академічний обласний український музично-драматичний театр ім. О. Кобилянської); «Український декамерон» за п'єсою Кліма (Чернігівський обласний молодіжний театр); «Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці» до 90-річчя театру за

мотивами твору М. Старицького (Хмельницький обласний академічний музично-драматичний театр ім. М. Старицького); «Дерибасівською...» за роздумами М. Жванецького (Одеський академічний театр музичної комедії ім. М. Водяного); «Нелегалка» за п'єсою А. Крима, «Чудернацькі пригоди Бурсака» за мотивами повісті М. Гоголя «Вій» (Сумський національний академічний театр драми та музичної комедії ім. М. С. Щепкіна); «Спадкоємці Рабурдена» за твором Е. Золя (Сумський обласний театр для дітей та юнацтва).

Миколаївському академічному українському театру драми та музичної комедії присвоєно статус національного театру.

Соліст Одеського національного академічного театру опери та балету А. Пісарєв встановив рекорд України у номінації «Найбільша кількість перемог артиста балету у міжнародних конкурсах» (категорія «Мистецтво»). Артистові вдалося здобути 18 премій та нагород на міжнародних конкурсах. Досягнення було офіційно зареєстровано 15 травня на сцені Одеського оперного театру після вистави «Дон Кіхот».

Музика

17 травня завершився перший етап Всеукраїнського композиторського конкурсу «Українська концертна увертюра», ініційованого Благодійним фондом «Відкрита музика міста» з нагоди 30-річчя Незалежності України. Очолили рейтинг конкурсу: Є Оркін, Б. Кривопуст, О. Шимко, В. Рунчак, Б. Решетілов, О. Гоноболін. Ім'я переможця буде оголошено 24 серпня у День незалежності України під час концерту, де пролунають твори фіналістів у виконанні Національного симфонічного оркестру України. Одна з увертюр отримає звання нового музичного символу країни. До складу журі конкурсу на чолі із композитором Є. Станковичем увійшли: художній керівник та головний диригент Національного симфонічного оркестру України В. Сіренко, головний диригент Національної опери України М. Дядюра, генеральний директор Національного симфонічного оркестру України О. Горностай та художній керівник і головний диригент ансамблю солістів «Київська камерата» В. Матюхін.

20–23 травня у Києві відбувся ІХ Міжнародний інструментальний конкурс Євгена Станковича. Гран-прі здобули скрипаль К. Шелдунов з Києва, акордеоніст В. Грицун з Токмака Запорізької області та піаністка С. Саламанюх зі Львова. Через карантинні обмеження було скасовано номінації «Гра з оркестром» та «Оркестри». Загалом у конкурсі виступило 120 солістів та 11 ансамблів з різних міст України.

12 травня у київському Національному палаці мистецтв «Україна» пройшла десята церемонія нагородження Національної музичної премії YUNA 2021. Лауреатами ювілейної премії стали: *alyona alyona* (найкраща виконавиця), *Monatik* (найкращий виконавець), *Tvorchi* (найкращий попгурт), *The Hardkiss* (найкращий рок-гурт), *Lida Lee* (відкриття року), ТНМК (найкращий відеокліп – «Історія України за 5 хвилин»), *Tvorchi* (найкращий альбом – «13 Waves»), А. Пивоваров (найкраща пісня – «Дежавю»), *Verka Serdutchka* (найкраща пісня іншою мовою – «Make it rain champagne»), *Tvorchi* (найкращий електронний хіт

– «Bonfire»), *alyona alyona & Kalush* (найкращий хіп-хоп-хіт – «Гори»), ДахаБраха (інший формат), Ю. Саніна та Т. Кароль (найкращий дует/колаборація), О. Кензов (найкращий естрадний хіт – «По кайфу»), *The Hardkiss* (найкраще концертне шоу – «Акустика»), Ю. Саніна & Т. Кароль, (найкраща пісня до фільму – «Віддана»), Є. Кір'янов, *The Hardkiss*, *Monatik* (найкращий менеджмент артиста). Премії YUNA від оргкомітету за особливі досягнення у музиці було удостоєно н. а. України Т. Кароль. Окрім того, спеціальними нагородами відзначено музичні проєкти, які артисти створили за карантинний 2020 рік: *Monatik* (за онлайн-мюзикл «Ритм»), гурт *Green Grey* (за вертикальний концерт *Live In Kyiv*), команду О. Винника (за стадіонний онлайн-концерт на НСК «Олімпійський»), гурт *Bez Обмежень* (за серію автомобільних концертів), компанію *MOZGI Entertainment* (за серію онлайн-концертів із доповненою реальністю).

6 травня в рамках IV Міжнародного фестивалю класичної музики *Kharkiv Music Fest* відбулася прем'єра відеоконцерту переможців II Всеукраїнського конкурсу молодих композиторів ім. Бориса Лятошинського *Call for Genius*. Цього року конкурсантами зі всієї України було подано 43 вокально-хорових твори, з яких журі обрало шість найкращих. Тож у програмі концерту прозвучала музика юних і молодих лауреатів А. Любченка, А. Терьохіної, О. Романової, А. Мокану, В. Грінько-Поліщук та М. Поплінського. 15 та 16 травня в Харківській обласній філармонії пройшов «Сонатний марафон Бетховен 250». Увесь цикл фортепіанних сонат Л. ван Бетховена прозвучали у виконанні провідних піаністів України, Германії, Австрії та Ізраїлю. Серед них – народні артисти України Ю. Кот (Київ) та О. Рапіта (Львів), заслужені артисти України М. Драган (Львів), Д. Гульцова (Одеса), Г. Дем'янчук (Київ), Є. Ржанов (Київ), А. Сагалова (Харків), М. Пухляк (Київ) та ін. Упродовж травня у *Facebook* та на *Youtube*-каналі *Kharkiv Music Fest* транслювався музичний онлайн-лекторій для меломанів.

12 травня в Черкаській обласній філармонії в межах VI Міжнародного фестивалю академічної музики «Музичні імпрези України» пройшов концерт «Симфонічна майстерня: класика і сучасність». У програмі – музика П. Чайковського, О. Бородіна, А. Лядова, Ф. фон Зуппе, О. Скрябіна, Л. Колодуба, а також твори лауреатів конкурсу «Симфонічна майстерня – 2021» Р. Григоріва, С. Леонтьєва, О. Лісуна у супроводі Академічного симфонічного оркестру філармонії під керівництвом з. д. мистецтв України О. Дяченка. 27 травня Академічний камерний хор «Хрещатик» презентував прем'єрну програму «Мелодії нашого натхнення». Фестиваль засновано громадською організацією «Імпреза-Терра» за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України, Національної спілки композиторів України та Департаменту освіти та гуманітарної політики Черкаської міськради.

7–13 травня в Одесі відбувся II Міжнародний конкурс скрипалів *Odesa International Violin Competition*. Серед лауреатів – вітчизняні виконавці Д. Удовиченко (перше місце) та Я. Павленко (друге місце). Крім того, 22–24 травня в рамках VII Міжнародного фестивалю класичної музики *Odessa*

Classics пройшов IV Всеукраїнський конкурс молодих піаністів імені Серафими Могилевської. У творчому змаганні взяло участь близько трьох десятків юних музикантів з усієї країни. Володаркою першої премії і Гранпрі стала 14-річна киянка Є. Почебут.

5–28 травня Кіровоградська обласна філармонія провела Всеукраїнський онлайн-фестиваль камерної та симфонічної музики «Травневі музичні зустрічі – XXV». До нього долучилося близько 40 українських колективів, серед яких Академічний симфонічний оркестр Національної філармонії України, Заслужений академічний симфонічний оркестр Українського радіо, Симфонічний оркестр Львівського національного академічного театру опери та балету ім. С. Крушельницької, Академічний симфонічний оркестр «Філармонія» Чернігівського обласного філармонійного центру, Камерний оркестр «Концертіно» Кіровоградської обласної філармонії та інші.

17 травня Українсько-канадська співачка, етномузиколог, учасниця гуртів *Balaklava Blues* і *Lemon bucket Orchestra* М. Марчик презентувала онлайн-архів старовинних українських народних пісень – *Folk-Ukraine*. На сайті представлено пісенні традиції 14 етнографічних регіонів, включно з Кримом. Кожен регіон репрезентовано десятками жанрами: пісні весняні та зимові, релігійні, побутові, жартівливі тощо. Архів має унікальний вигляд – складається з 28 анімованих авторських артколажів, створених художницею Ю. Табенською, М. Марчик і групою українських дизайнерів. Увесь матеріал доступний українською та англійською мовами. Для людей з вадами слуху тут передбачено можливість вивчення пісень через нотні транскрипції, а також відео з демонстрацією звуковисотності пісень.

Візуальні мистецтва

Національний конкурс графічного дизайну та ілюстрації *Ukrainian Design: The Very Best Of 2021* оголосив переможців в рамках *Ukrainian Creative Stories 2021*. Цього року програма *Ukrainian Design: The Very Best* складалась із п'яти конкурсів та близько ста категорій для всестороннього представлення вітчизняного дизайну. До складу журі увійшли виключно закордонні експерти. У різних номінаціях відзначено, зокрема, шість проєктів книжок і один шрифт. У номінації *Books Design and Illustrations*: «Книга-мандрівка. Україна» та «Ці дивовижні українці» (креативна агенція *Green Pinguin*, ілюстратор А. Шльостко); посібник «50 уроків англійської. Говоримо без помилок» (видавництво #книголав, дизайнер А. Щербань); книжка Г. Войновича «Югославія, моя батьківщина» (Видавництво старого лева, дизайнер Т. Омельченко). У номінації *Student Design*: серія книжок Жана-поля Сартра «Нудота» і «Слова» (невиданий проєкт дизайнерки А. Дяченко); шрифт Маренков (автор – О. Маренков); книжка Р. Бротігана «Ловля ферули в Америке» (Львівська національна академія мистецтв, дизайнерка В. Наумук). Дизайн проєкту «Ці дивовижні українці» А. Шльостко здобув також нагороду в номінації *Illustration & Photography*.

Дослідницька платформа *PinchukArtCentre* та Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал» провели серію лекцій

та дискусій до групової виставки українських митців «Згадати той день коли», що проходить у артцентрі до 15 серпня. Події присвячено сучасному українському мистецтву, темі публічних художніх колекцій, інституційних архівів та музеєфікації. Прем'єри лекцій та дискусій відбувалися на *Facebook*-сторінці та *YouTube*-каналі *PinchukArtCentre*.

У Києві на Байковому кладовищі відкрито пам'ятник українського поета Б. Олійника. Монумент став останньою роботою н. х. України В. Чепелика.

У столиці встановлено 29-ту мініскульптуру туристичного проєкту «Шукай», присвячену М. Амосову. Антракцію у формі серця розташовано на будівлі, де мешкав хірург, на вулиці Богдана Хмельницького. Скульптор – Ю. Білявський. Також у сквері на вулиці Олесь Гончара розміщено інсталяцію архітектора Р. Литвина «Усьому свій час» у формі лави з книжок.

У Києві також експонувалися виставки: «Поривчастий» – 100 картин В. Шерешевського, «Венеція. Карнавал. Фелліні» – полотна О. Петрової (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Мистецтво проти насильства» – картини І. Онопенко (Національний музей Тараса Шевченка); «Материнство Африки» – колажі П. Токав-Седх (*DEMBA*) та живопис С. Шиль (Національний музей літератури України); «Я ЄСМЬ...» – ретроспектива І. Марчука до 85-річчя художника, «ART IS EVERYWHERE» – портрети І. Федоренко з серії «Faces», «36 інсталяцій» – мотанки й екоарт О. Бандурки (Музейно-виставковий центр «Музей історії міста Києва»); «Нове місто друзів» – відеоперформанси переможців конкурсу молодих українських художників «МУХІ 2019» Я. Малащука та Р. Хімея («Щербенко Арт Центр»); «Живопис емоційної чистоти» – полотна Т. Триндика («Artarea»); «Малюй.UA» – дитячі картини переможців міжнародного художнього фестивалю (Музей-майстерня І. П. Кавалерідзе); «Художник-просвітник» – до 70-річчя В. Крижанівського, «Енігма кольору» – живопис київських художників В. Глухоманюка, Н. Царінової, О. Картавцевої, Г. Тридасової, Н. Жигайло, Н. Казки, Т. Кари та П. Султанової («Митець»); «Пропаганда світу моєї мрії» – живопис К. Лисовенко («Voloshyn Gallery»); «Circa 2020» – скульптури В. Кохана («The Naked Room»); «Одягаючи оперу» – театральні ескізи головної художниці Національної опери України М. Левитської («Portal 11»); «Персональне місце» – живопис Я. Ясенєва («ABC-art»); «Камінь, ножиці, папір» – живопис Н. Шульте доповнений візуалізацією поезії С. Жадана («Кооператив»); «Відкрита можливість» – близько 200 творів сучасних майстрів живопису, фотографії, скульптури, відеоарту з приватних зібрань (Центр сучасного мистецтва «M17»); «Абстрактне світло» – живопис А. Волокітіна («Dumchuk Gallery»); «Фотогумор від Володимира Фаліна» – чотири сотні знімків фотохудожника, «Майдан» – репортажні фотографії Г. Ербо (Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого); «Лісова пісня» – фотопортрети персонажів драми-феєрії Лесі Українки від А. Ляховича (вестибюль станції метро «Золоті ворота»).

Від 22 квітня до 16 травня у Харкові тривала XI Міжнародна трієнале екологічного плаката «4-й Блок», покликана засобами мистецтва і дизайну просувати екологічні та прогресивні соціальні ідеї, відстоювані принципи сталого

розвитку та безпечної екополітики. Основна програма заходу відбувалась у «ЄрміловЦентрі» та Харківській державній академії дизайну та мистецтв, а паралельна – у Художній галереї імені Генріха Семирадського, Чорнобильській історичній майстерні, музеї-лабораторії «4-й Блок» Харківської державної академії дизайну та мистецтв і Муніципальній галереї. У рамках трієнале проходила виставка «Зміни», на якій було представлено 950 постерів із 53 країн світу. Роботи об'єднано за чотирма номінаціями: Екологічна свідомість, Ізоляція, Анімаційний плакат, Чорнобиль-Фукусіма:35–10. Особливість виставки цього року в її екологічності – більшість робіт показано на цифрових носіях, а усі друковані постери підлягали реюзу. Експозицію проєкту розроблено студентами та кураторами Харківської школи архітектури, а медійну частину виставки реалізовано за підтримки *Photinus studio* (Київ). Одним із п'яти переможців Трієнале у номінації «Анімаційний плакат / Зміни у часі та просторі» став харків'янин Д. Наніашвілі, а почесну відзнаку журі в номінації «Худпром 100 / Навчитись змінювати» отримав київський дизайнер Д. Шевченко. Нагороди з екологічних деревини, фанери та скла виготовила українська дизайнерка І. Педан. Трієнале реалізовано за підтримки Українського культурного фонду в рамках програми «Культура+».

14–16 травня у Чернігові відбувся перший фестиваль монументального мистецтва «Перезавантаження». У просторах обласного художнього музею імені Григорія Галагана, літературно-меморіального музею-заповідника Михайла Коцюбинського, музею сучасного мистецтва Пласт-Арт, Дитячої художньої школи та Палацу урочистих подій представлено близько сотні експонатів. Серед них – вітражі Т. Федоритенко, ескізи І. Толкачова, Є. Кріпа та Є. Павлова, роботи І.-В. Задорожного, О. Саєнка та інших митців. Відбулася презентація демонтованого зі стіни готелю «Градецький» панно «Давній Чернігів», яку відвідала авторка твору художниця-шістдесятниця Г. Севрук. У рамках фестивалю організовано також лекції, дискусії, майстер-класи, освітні заходи та кінопокази – документальної стрічки К. Кравцової «Шелест кроків» про творчість художників-монументалістів А. Рибачук і В. Мельниченка та фільму Л. Колосової «Шістдесятниця Галина Севрук».

21–23 травня в Одесі пройшов VII Міжнародний фестиваль сучасної фотографії *Odesa Photo Days 2021* під темою «Ламаючи стіну». Цього року візуальний стиль події розробила дизайнера О. Зарко. Головна виставка «Хто поруч з тобою?» експонувалася в Музеї сучасного мистецтва Одеси. У ній взяло участь 10 авторів із 7 країн, у тому числі троє – з України. До програми преїшли виставки, які мали відбутися минулого року, зокрема, «Переосмислення архіву» міжнародної дослідницької платформи *PH ROOM* в Муніципальному музеї приватних колекцій Блещунова. У рамках фестивалю можна було відвідати вечірні фотопокази, лекції, портфоліо-рев'ю, презентації фотопроєктів тощо.

У містах України розгорнуто виставки: «Від міфу до міфу» – графіка та живопис Є. Равського, «Дзеркало» – графіка буковинського художника О. Любківського (Львівська національна галерея мистецтв імені Бориса Возницького); «Великодня виставка» – роботи сучасних іконописців (Галерея сакрального

мистецтва «Iconart» у Львові); «Весняний салон-2021» – понад 100 скульптурних, керамічних і живописних робіт митців із різних регіонів країни (Львівський палац мистецтв); «Відсвіт» – акварельні портрети О. Іванишин (галерея Львівського органного залу); «Горизонт» – живопис Л. Студницької (галерея «Зелена канапа»); «Sürgün» – перформанс художника В. Кауфмана та фотографії А. Шеметаса (Порохова вежа у Львові); «Автор у грі» – роботи представників Харківської школи фотографії (ЦСМ «ЄрміловЦентр» у Харкові); «Восьме чудо світу» – мікромініатюри В. Казаряна (Вінницький обласний художній музей); «Мозаїка» – картини київського художника В. Колесникова (Полтавський художній музей імені Миколи Ярошенка); «Кримська сюїта» – полотно Костянтина і Світлани Шаповалових (Сумський обласний художній музей); «Від ремесла до творчості» – гончарні вироби м. н. т. України М. Полякова (Волинський краєзнавчий музей); «Кольорозмай» – картини С. Федоренко (Черкаський обласний краєзнавчий музей); «Світ любові» – картини з. м. н. т. України О. Дзюрбей (Житомирський обласний літературний музей); «Подих серця до Творця» – зразки сучасного церковного мистецтва з різних регіонів країни (Харківський художній музей); «Квітучі барви Ольги Кашшай» – живопис закарпатської художниці (Рівненський обласний краєзнавчий музей); «Expressus» – різноманітні твори київських митців (Чернівецький обласний художній музей).

Кіномистецтво

29 травня у Києві, в кінотеатрі просто неба біля Арки Дружби народів, пройшла церемонія відкриття 50-го Київського міжнародного кінофестивалю «Молодість». На честь ювілею президент України В. Зеленський присвоїв почесні звання художньому керівникові «Молодості» А. Халпахчі («Заслужений діяч мистецтв України») і кінокритику, кінознавцю О. Шпилюку («Заслужений працівник культури України»). Провели урочистий захід актор Т. Цимбалюк та телеведуча Л. Барбір. Вони представили членів журі, а також конкурсні та позаконкурсні програми, які цього року об'єднали близько двох сотень фільмів. На церемонії міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко вручив почесного «Скіфського оленя» за внесок у розвиток українського кіномистецтва Ю. Гармашу – оператору стрічки І. Миколайчука «Вавилон ХХ», яка стала фільмом-відкриттям нинішнього фестивалю. До програми «Молодості», що триватиме до 6 червня, увійшли, зокрема: короткометражна та студентська секції Міжнародного конкурсу, Національний конкурс, перший в історії фестивалю Документальний конкурс, програма фільмів на тематику ЛГБТКІ+ «Сонячний зайчик» і конкурс дитячих фільмів *Teen Screen*.

28 травня у столичному кінотеатрі «Київська Русь» відбулося урочисте відкриття VIII Міжнародного кінофестивалю для дітей і підлітків «Чілдрен Кінофест» та прем'єра повнометражної анімаційної стрічки А. Лавренішина «Віктор_Робот». Конкурсну програму фестивалю склали сім дитячих фільмів, відібраних на найбільших європейських кінофорумах. Покази проходять до 2 червня в кінотеатрах більш як двадцяти міст України, а також онлайн.

Українська кіноакадемія започаткувала на своїй сторінці у *Facebook* серію прямих ефірів із номінантами на V Національну кінопремію «Золота Дзига». Героями програм стали творчі групи фільмів, які мають щонайменше дві номінації на премію, а також номінанти у новій категорії «Найкращий ігровий серіал». Модераторки ефірів – виконавча директорка Української кіноакадемії А. Мачух і PR-директорка Української кіноакадемії Т. Власова. Перша трансляція пройшла 11 травня за участі творців серіалу «Перші ластівки. Залежні» – виконавчого продюсера Є. Туніка, головного режисера В. Шпакова, продюсера О. Гладушевського, а також акторів фільму.

18–20 травня у Національному історико-архітектурному музеї «Київська фортеця» проведено VIII Міжнародний фестиваль історичного кіно «Поза часом». Гранпрі та відзнаку за найкращий повнометражний історичний фільм отримала українська стрічка «Планета Сковороди» І. Піддубного. Серед фаворитів також вітчизняні картини: «Шлях самурая» М. Яремчук (найкращий короткометражний історичний фільм), «Схрон» О. Войтенко (найкраща режисерська робота, короткий метр), «Брат Іван» В. Бігуна (найкращий сценарій, короткий метр), «93: Донецький аеропорт та підступи до нього» Л. Гужви (найкращий звук), «Незбагнена доля капітана Поля» Г. Солдатенко (найкращий образ в кадрі), «Я Тячів» В. Бігуна (найкраща операторська робота).

21 травня у київському Національному центрі Олександра Довженка презентовано «Українську нову хвилю» під заголовком «Перезавантаження». До альманаху увійшло шість найкращих короткометражних фільмів 2020 року від молодих режисерів: «Сурогат» С. Сантімова, «Бульмастиф» А. Буковської, «Врятуйте мене, лікарю» Д. Грешка, «Двоє» В. Вітріва, «Килим» Н. Кисельової, «Прощавай Головін» М. Грімара. Цього року Хвиля вийшла за межі традиційного кінотеатрального простору. Покази проходять у ревіталізованих, «перезавантажених» місцях по всій Україні, як-от колишня Київська кінокопіювальна фабрика, у якій знаходиться Довженко-Центр.

12 травня відбулася прем'єра нової серії документального серіалу «Спалях» від онлайн-медіа «Слух». Цього разу темою стала нова українська танцювальна культура, а героями епізоду – танцюристи і хореографи В. Яма, К. Кухар, Р. Поклітару, О. Коляденко, М. Вантух, Д. Монатик та інші. Серіал «Спалях» передбачає десять документальних фільмів про самодостатню і стильну українську культуру. Прем'єра проєкту відбулася 25 листопада минулого року.

У широкий український прокат вийшов фільм «Погані дороги» Н. Ворожбит. Прем'єру історичного серіалу «Слов'яни» П. Беб'яка показав телеканал «1+1», а в приміщенні «DIALOG HUB – Простір вільних розмов» пройшов закритий преспіказ документального фільму «Будьмо, гей! Діалоги про гідність» Є. Лесного.

28 травня у Музеї кіно Довженко-центру в рамках міждисциплінарної програми *DOCU/Синтез* 18-го фестивалю *Docudays UA* відкрито виставку «Добре проторені зв'язки» від медіахудожників *Photinus Studio*, артгрупи *SVITER* та І. Світличного. Мультимедійний проєкт присвячено науково-популярним кар-

тинам «Київнаукфільму»: «Вічний пошук» (1967), «Микола Амосов» (1971), «Полонити завданням небувалим» (1982).

Музейна справа. Охорона культурної спадщини

12–15 травня у столичному Літературно-меморіальному музеї М. Булгакова на Андріївському узвозі до 130-річчя від дня народження російсько-українського письменника, драматурга М. Булгакова презентовано проєкт «Свято на дачі». У програмі: виставка «Поїздка на дачу» (музей костюма і стилю «Victoria Museum»); театральний проєкт «Агафокла» (Київський національний університет технологій та дизайну, *Birmingham Institute of Art and Design* та творчий колектив *Mobius Art Projects*); щорічні читання мовами світу біля пам'ятника М. Булгакову «Журфікс»; вечірня програма від Музею однієї вулиці, Театру на Подолі, академічного театру «Колесо» та *Pro English Theatre*. Захід відбувся за підтримки Музею історії міста Києва.

5 травня Львівська національна галерея мистецтв імені Б. Г. Возницького презентувала новий відділ – Музей модернізму, в якому представлено близько 200 творів від понад 70 авторів. Там є роботи авангардистів 1914–1939 років, ескізи та графіка сценографа Є. Лисика, твори «львівського неоавангарду» та нонконформістів 1960–1970-х років, роботи митців М. Ягоди, Р. Жука, Р. Лаха, А. Сагайдаковського, близькі до постмодернізму. Частину картин і скульптур із фондів Галереї мистецтв, українських музеїв і приватних колекцій презентовано глядачеві вперше.

15 травня у Дніпрі урочисто відкрито муніципальний Музей історії міста. Заклад було створено ще торік, але через пандемію він не працював для відвідувачів. Переважна більшість експонатів нового закладу – це родинні раритети, подаровані дніпрянами. Окрему залу присвячено підприємцю, меценату, почесному громадянину міста О. Полю. У перший день після відкриття музей запросив відвідувачів на незвичні екскурсії. Гостей зустрічала «господиня прибуткового будинку початку ХХ століття», «лікарі кінця ХVІІІ століття», «продавчиня з крамниці часів брежнєвського «застою» тощо.

29 травня у Городку на Хмельниччині запрацював оновлений історико-краєзнавчий музей, який отримав назву «Городок-Музей», або *G-Museum*. Нову споруду інноваційного закладу облаштовано за найновішим словом світових музейних технологій: інтерактивні екрани та монітори, аудіо й відеосистеми й інші новинки. До оформлення експозиційної частини культурно-просвітницького комплексу було залучено «Майстерню музейних проєктів Олександра Антонця». Наразі Городок-музей займає приміщення загальною площею в 1,300 кв. м, де представлено понад тисячу експонатів (а ще кілька тисяч одиниць зберігається в фондах). Окрім цього, в музеї створено простори для соціальних проєктів *G-school*, *G-hub* та *G-club*, спрямованих на розвиток творчої молоді Городка.

18 травня з нагоди Міжнародного дня музеїв, який цього року проходив під темою «Майбутнє музеїв: відновлення та переосмислення», вітчизняні культурні заклади підготували різноманітну програму, яку склали презентації ви-

ставок і оновлених експозицій, екскурсії та лекції просто неба, театралізовані заходи, майстер-класи, квести для дорослих і дітей. До проєкту долучилися: Національний художній музей України, Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків, Національний музей історії України, Національний заповідник «Софія Київська», Національний музей Революції Гідності, Національний музей українського народного декоративного мистецтва, Музей книги і друкарства України, Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького, Львівська національна галерея ім. Бориса Возницького, Художньо-меморіальний музей Івана Труша у Львові, Національний архітектурно-історичний заповідник «Чернігів стародавній», Одеський художній музей, Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку, Чернігівський обласний художній музей імені Григорія Галагана, Полтавський краєзнавчий музей імені В. Кричевського, Рівненський обласний краєзнавчий музей, Сумський обласний художній музей ім. Н. Онацького та інші.

Експозиційна та виставкова діяльність музеїв

У столиці та областях відкрилися, зокрема, такі виставки: «Олег Соколов: колір, музика, слово» – твори одеського митця з державних і приватних колекцій, а також архівні матеріали (Національний художній музей України); «Вишивана сорочка Київщини» – вишивані сорочки XIX – початку XX століть (Національний музей українського народного декоративного мистецтва); «Серж Лифар. Політ Ікара» – колекція унікальних пам'яток французького танцівника і хореографа (Національний музей історії України); «Данте – поет бажання» – венеційське видання «Божественної комедії» Данте 1502 року, а також ілюстрації до твору О. Петрової, Г. Гавриленка та ін. (Музей книги і друкарства України); Адальберта Ерделі до 130-річчя українського художника («НЮ АРТ»); «Кохання та природа. Вишуканий еліксир здоров'я» – старовинні сюжетні віяла (музей костюма і стилю «Victoria Museum»); «Василь Володимир Василь Одрехівський. Скульптура» до 100-річчя львівського скульптора В. Одрехівського – твори трьох поколінь скульпторів Одрехівських (Національний музей ім. А. Шептицького у Львові); «Великий музейник» до 95-річчя Б. Г. Возницького – живописні твори митця, світлини, портрети Б. Возницького пензля Л. Медведя, Є. Безніска та ін. (Музей Митрополита Андрея Шептицького у Львові); «Дарунок для Соломії» – мистецькі роботи українських художників до благодійного аукціону (Музично-меморіальний музей Соломії Крушельницької у Львові); «Ars sacra: Подорож у середньовіччя» – християнські реліквії XII–XV століття (музей-підземелля Гарнізонного храму святих апостолів Петра і Павла у Львові); «Модест Сосенко. Франківськ. Пізнай. Зрозумій. Збережи» – твори, ескізи художника (Івано-Франківський краєзнавчий музей); «Оресту Криворучку – 79. День народження без митця» – понад 50 графічних і живописних робіт художника з фондів музею (Чернівецький обласний художній музей); «Шляхами війни» – картини херсонських художників І. Ботька та Б. Лавриненка (Херсонський обласний художній музей); «Український визвольний рух 40–50-х років XX ст: Волинь-Поділля» – рідкісні історичні матеріали та предмети, графіка Н. Хасевича та картини М. Климчука з фондів Волинського краєзнавчого музею

(Вінницький обласний краєзнавчий музей); «Нові археологічні дослідження Чернігівщини» – близько 200 знахідок минулого археологічного сезону (Чернігівський історичний музей імені В. В. Тарновського); «А. Ерделі» – ювілейна експозиція картин художника (Закарпатський обласний музей імені Й. Бокшая); «Частинка спільного здобутку», «Меджибіж торговий» та «Скарби Меджибізької фортеці» – серія експозицій з нагоди відзначення 50-ї річниці відкриття музею (Державний історико-культурний заповідник «Межибіж» на Хмельниччині); «Археологія як сенс життя» до 100-річчя українського археолога Б. Шрамка – коштовні археологічні пам'ятки (Музей археології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна); «Загублена історія» – старовинні знахідки з підземель храму (костел Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці у Городенці на Івано-Франківщині).

12 травня у Маріїнському палаці в Києві запрацювали україномовний та англійськомовний аудіогіди. Проєкт реалізовано Національним музеєм історії України за технічної підтримки медіасервісу MEGOGO.

Столичному Гостиному двору присвоєно категорію пам'ятки культурної спадщини національного значення. Відповідне розпорядження ухвалив Кабінет Міністрів України 19 травня.

Література

16 країн світу об'єднав Міжнародний літературний конкурс есе і новел «WorkStory: робота у фокусі літератури». На розгляд членів журі надійшло більш як дві сотні творчих робіт. У номінації «Есе» перше місце посів автор із Черкас Н. Вівчарик за твір «Контекст». Серед лідерів у номінації «Новели» – Т. Ємцова з Києва (твір «Жовті Демони») та Н. Волотовська із Тернополя (новела «Тридцять хвилин»). Перемогу в молодіжному секторі конкурсу в номінації «Новели» здобув твір «Плаття та яблука» Є. Коритної з Краматорська. Організаторами «WorkStory» виступили «Кабінет молодого автора Національної спілки письменників України», редакції видань «Ukrainian people» (Чикаго, США), «Українська літературна газета», «Літературна Україна», компанія «Jobian» та креативна агенція «Баляндраси».

Переможців IV Всеукраїнського конкурсу малої прози імені Івана Чендея оголосив 21 травня у форматі онлайн однойменний Міжнародний благодійний фонд. Гран-прі здобули А. Переняк з Івано-Франківська за твір «Гостинець» (номінація «Мала проза») та А. Царук з Кропивницького за дослідження «По межів'я вибору – незахищеність краси» (номінація «Чендеєзнавство»). Урочисте ж вручення нагород відбудеться у вересні під час щорічного «Чендей-фесту».

28 травня у Києві вперше вручено книжкову премію *KBU AWARDS 2020*, започатковану інтернет-магазином бізнес-літератури *kniga.biz.ua*. Призові місця здобули книги «Якщо стрибнули, то гребіть» О. Гуцал (номінація «Найкраща книга про розвиток бізнесу») та «Зовсім не страшна книга. Про життя, смерть і все, що поміж ними» А. Леухіної (номінація «Найкраща книга для особистісного зростання»). Переможці отримали сертифікати, що підтверджують їхнє пра-

во на промо пакети для просування на англomовний книжковий ринок. У рамках премії огкомітет *KBU AWARDS* та БФ «Бібліотечна країна» запровадили благодійну акцію «Найкращі книги – найкращим бібліотекам». Понад тисячу зібраних друкованих видань буде передано бібліотекам України.

Близько півтисячі школярів із Луганської, Донецької та Харківської областей віком 10–17 років узяли участь у конкурсі рецензій на твори українських авторів «Читай-Пиши». Найвище оцінено текстові рецензії М. Любченка з Костянтинівки Донецької області (про книгу «Відчайдушні: повість-детектив» С. Гридіна) та М. Мерзлякова з Харкова (про «Листи з того світу» С. Бута). Також перші місця посіли відеорецензії К. Дирдіної із селища Привілля на Донеччині (про «Космічні агенти проти сирного монстра» А. Хромової) й І. Рубан із селища Зориківка на Луганщині (про книгу «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» І. Павлюка). Конкурс заснували Благодійний фонд Сергія Жадана та простір дитячого читання *VaraBooka* разом із Українським інститутом книги та видавництвом *Vivat*.

5 травня у приміщенні Львівської спілки письменників відбулося нагородження переможців Всеукраїнської літературної премії імені Ірини Вільде. Лауреатом першої премії став В. Запека з Полтави за роман «Цуцик». Відзначено також О. Полякова з Києва за роман «Крижана карусель» (друга премія), С. Гупала з Ківерців Волинської області за роман «Люди і трафарети» (третья премія) та Г. Лицур-Щадей з Івано-Франківщини за збірку оповідань «Таке життя» (спеціальна відзнака за пошанування Левка Різника).

13 травня троє лауреатів щорічної Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Степана Руданського отримали відзнаку на батьківщині гумориста – у Хомутинях Вінницької області. За здобутки у жанрах сатири і гумору нагороджено журналіста газети «Сільські вісті» М. Юрчишина (збірка «Нічний прибулда») та письменників О. Вітенко (видання «У своїй Європі» і «Всяко жнеться»), С. Ковалю (книга «ПереВибране»).

16 травня у Куцівцях на Черкащині вручено Всеукраїнську літературну премію імені Тодося Осьмачки, яку встановлено обласною організацією Національної спілки письменників України, Смілянською районною радою та держадміністрацією, об'єднаною територіальною громадою «Ротмистрівська сільська рада». З-поміж семи претендентів відзначено черкаську письменницю В. Коваленко за дослідження родоводу Т. Осьмачки (книга «Русалко з Куцівських ярів» та прозова збірка «Втеча»).

15 і 16 травня у Вінниці пройшов шостий книжковий фестиваль *VinBookFest – 2021*. У програмі як онлайн, так і офлайн заходи на Європейській площі, зокрема, «Новинки книжкового двору» від українських видавництв і зустрічі з авторами у креативному просторі «Артинов». Серед гостей – І. Роздобудько, М. Кідрук, А. Чех та інші. Також для відвідувачів фестивалю організовано флешмоби, інтерактиви, публічний простір «Час читати» та презентації проєктів «Мова. Культура. Німеччина», «Дитяча інклюзивна література», «Мінімузей історії книги».

17 травня у Луцьку розпочала роботу літературна резиденція «Місто натхнення», присвячена 150-річчю від дня народження Лесі Українки. Першими резидентами стали українські письменники О. Забужко, К. Калитко, М. Лаюк, М. Кідрук і Л. Дереш. Захід реалізується за підтримки творчої агенції «Баляндраси» (м. Київ) та її засновниці О. Ольхової, програмної директорки *Litosvita* С. Привалової, менеджерки культурних індустрій І. Плехової, менеджерки книжкових проєктів Ю. Лактіонової, видавництва «Комора», а також міжнародної рекрутингової компанії *Jobian*. Результатом резиденції має стати збірка творів, створених гостями.

Харківський літературний музей відкрив нову резиденцію у квартирі вченого-мовознавця Ю. Шевельова. Тут упродовж десяти днів працював український письменник Ю. Андрухович над проєктом уявної радіопередачі 1931 року з Харкова.

27 травня у Києві відбувся форум «Українська книжкова революція», який ініціювали рух «Простір свободи» та ГО «Український світ» з метою об'єднати зусилля влади, громадськості та видавничого бізнесу для забезпечення динамічного розвитку українського книжкового ринку. У роботі форуму взяли участь, зокрема, письменниця О. Забужко, голова Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка Ю. Макаров, директорка Українського інституту книги О. Коваль, голова комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики Верховної Ради України М. Потураєв, Уповноважений із захисту державної мови Т. Кремень та інші.

Бібліотечна справа. Читання

20 травня «Укрзалізниця» разом із *Librarius* запустили для пасажирів онлайн-бібліотеку. У каталозі представлено близько п'яти тисяч книжок, третина з яких – безплатні. Скористатися послугою можна за посиланням або за допомогою інформаційних наліпок з *QR*-кодом у вагонах поїздів.

Різними бібліотечними заходами відзначено такі ювілеї українських письменників, як 150-річчя В. Стефаника та А. Крупія, 120-річчя І. Данильчука, 110-річчя Ю. Корецького, 100-річчя М. Дашкієва й О. Максимейка, 80-річчя Р. Кудлика та 60-річчя І. Малковича, а також 175-річчя польського письменника Г. Сенкевича, 160-річчя індійського письменника Р. Тагора, 130-річчя шведського письменника П. Лагерквіста, 130-річчя російського-українського письменника М. Булгакова, 130-річчя німецького письменника Й. Бехера, 130-річчя грузинського письменника К. Гамсахурдіа, 110-річчя швейцарського прозаїка М. Фріша, 110-річчя таджицького поета М. Турсун-заде, 100-річчя німецького письменника В. Борхерта.

Інклюзивні культура та мистецтво

14 травня в Українському кризовому медіацентрі відбулася презентація результатів Інклюзивного літературного конкурсу для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружевича, започаткованого минулого року «Видавничим центром “12”» за підтримки Українського інституту книги та Донецької обласної державної

адміністрації. Місія конкурсу – популяризувати українську книгу та вшанувати пам'ять Д. Ружевича, унікального книголюба із Сергіївки на Донеччині. На конкурс надійшло 153 рукописи від учасників до 18 років з усієї України. Перемогу здобули: О. Паньков з Дніпропетровщини (номінація «Юнацтво»), М. Пасько з Києва і О. Гафяк з Кременчука, що на Полтавщині (номінація «Підлітки»), А. Полонський з Полтавщини (номінація «Діти»).

18 травня у Львівській спецшколі-інтернаті № 100 для сліпих дітей в рамках проєкту «Урок магії. Доступне кіно» Львівського обласного осередку ВГО «Українська спілка інвалідів – УСІ» відбувся прем'єрний показ фільму О. Каретник «Тільки диво» з аудіодескрипцією. На черзі адаптація повнометражних художніх фільмів «Урок магії» Л. Солдатенко та «11 дітей з Моршина» А. Непиталюка. До реалізації проєкту долучилися аудіодискриптори Я. Нудик (вокальна формація «Пікардійська Терція»), Я. Босий (Львівський національний академічний український драматичний театр ім. М. Заньковецької) та О. Потімко (Національний університет «Львівська політехніка»).

21 травня у Каневі на Черкащині відбувся XII Всеукраїнський фестиваль творчості людей із інвалідністю «Дніпровські хвилі». Учасники змагалися у вокальному, інструментальному, театральному, драматичному жанрах і пантомімі, а також демонстрували власні вироби з рукоділля у холі приміщення приплавів ріки Дніпра.

У Скадовську на Херсонщині відбувся фестиваль інклюзивних практик «Україна без кордонів», який другий рік поспіль організовує Херсонська обласна організація підтримки дітей з синдромом Дауна та їх сімей «Сонячні діти Херсонщини». У рамках фестивалю урочисто нагороджено фіналістів і переможців конкурсу «Кращі інклюзивні практики 2021». Гранпрі отримали «Коворкінг «Інклюзія по – українськи» (Чугуїв, Харківська область) та Інклюзивна театральна студія «Світло в тобі» (Херсон).

Аматорство

28–31 травня у Дніпрі пройшов перший Всеукраїнський відкритий фестиваль театального мистецтва аматорських дитячих і молодіжних колективів «Імпреза над Дніпром», присвячений 30-й річниці незалежності України та Міжнародному дню захисту дітей. Фестиваль зібрав понад чотири сотні дітей із Дніпра, Харкова, Запоріжжя та Києва. На сценах Дніпровського академічного театру драми і комедії, Палацу студентів ДНУ ім. О. Гончара та «Центру позашкільної роботи № 2» юні театralи показали тринадцять конкурсних вистав і три поза конкурсом. Поряд із класичними драматичними постановками до програми увійшли моновистава, ляльковий спектакль та виступ інклюзивного театру.

22 травня у Стадницьі неподалік Вінниці відбувся III Всеукраїнський фестиваль ремесел «Дунстан», організований Центром ремесел «Дунстан». Просто неба гостям було запропоновано два десятки різноманітних майстер-класів, серед яких ковальство, ювелірна справа, гончарство, валяння вовни, свічкарство та інші. У програмі також: ландшафтні інсталяції Музею середньовічної Брита-

нії, експозиція «Герби Поділля» та показові лицарські бої від клубу історичної реконструкції «Аркона».

22 і 23 травня у Парку природи «Беремицьке» на Чернігівщині пройшов традиційний Фестиваль історичної реконструкції «Вовча Гора», присвячений культурі та побуту раннього Середньовіччя (бої, лекції, майстер-класи, концерти тощо). Крім того, 23 травня на базі Національного історико-культурного заповідника «Качанівка» відбувся «Фестиваль талантів», який поєднав інтерактивну екскурсію, артмайстер-класи та платформу для творчих презентацій.

29 травня у Чернігівській міській бібліотеці імені М. М. Коцюбинського нагороджено лауреатів першого літературного конкурсу поезії та прози про Чернігів «Під знаком Симаргла». На адресу оргкомітету надійшло близько чотирьох десятків творів від учасників віком 8–25 років з різних міст України. 16 переможців отримали дипломи та подарунки, зокрема, книги С. Леп'явка «Чернігів. Історія міста», а найменші автори – сертифікати на навчання у дитячій літературній школі «Кошлатий Борушко».

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,32. Б/т. Зам. 54. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12